

CLOSE-UP | DEBAT OVER KRITIEK OP VEELBESPROKEN VRT-PROGRAMMA

Niet iedereen was enthousiast over 'De weg naar Mekka', de reportagereeks van Jan Leyers over de islamitische wereld. In Gent gingen makers en kijkers in debat over verkeerde intenties en foute brillen.

'De weg naar Mekka' doorgelicht

VAN ONZE REDACTRICE

MERYEM KANMAZ

GENT | De kelderzaal van het cultuurcentrum De Centrale in Gent biedt plaats aan tweehonderd mensen, maar er waren er vrijdagavond minstens driehonderd voor een debat over de reportagereeks *De weg naar Mekka* van Jan Leyers.

Zowel moslims als niet-moslims gaven present. Op de eerste rijen tal van gesluierde vrouwen uit het Gentse, verder voorzitters van allochtone organisaties en politici als Fatma Pehlivan (SPA) en Meryem Kaçar (Groen!). Zelfs de 'slimste Turk', Selahattin Koçak, was uit Limburg afgezakt. Verschillende aanwezigen, onder wie de moraalfilosoof Etienne Vermeersch, moesten het debat staand volgen.

De tv-reeks werd afgelopen na-jaar in tien afleveringen op Canvas uitgezonden. Ze vormt de weergave van de tocht die Jan Leyers en zijn team ondernamen door een deel van de islamitische wereld. Ze vertrokken in Cordoba en reisden vervolgens langs Marokko, Algerije, Egypte, Libië, Libanon, Syrië, Jordanië, Turkije, Iran en Qatar tot in Saoedi-Arabië. Het programma ging uit van de vraag of we afstevenen op een clash tussen het Westen en de moslimwereld.

Leyers kwam destijds met zijn programma uitgebreid in de media aan bod. Tijdens tv-en radio-interviews en in diverse kranten werd hij gevraagd naar zijn impressies van de islamitische wereld. Over de uitzendingen zelf

werd op internetfora en in kranten druk gediscussieerd. Ook de weerslag ervan op het samenleven van moslims en niet-moslims in België kwam aan bod.

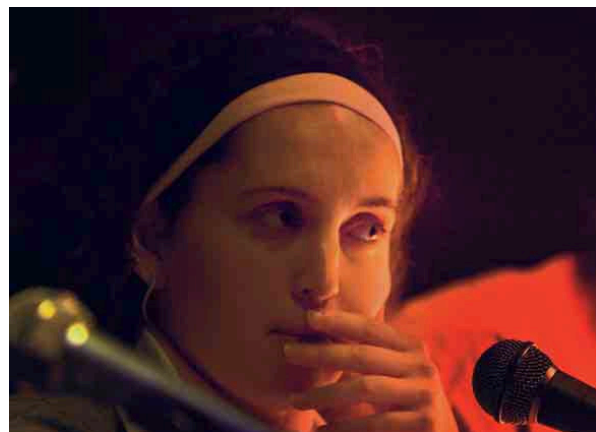
Reden genoeg voor het Minderhedenforum om een debat te organiseren met Jan Leyers en de eindredacteur Dirk Tieleman. Als kritische stemmen werden de professor Sami Zemni van de Middle Eastern and North-Africa Research Group van de Universiteit Gent, Naima Charkaoui van het Minderhedenforum en de mediawatcher Ico Maly van Kifkif samengebracht. De radiojournalist Guy Poppe modereerde het geheel.

De panelleden begonnen hun betoog met lof voor de uitzendingen. Sami Zemni noemde het 'aangenaam infotainment: leuk om naar te kijken en ontegensprekelijk een weergave van een deel van de Arabische wereld zoals die nu is.'

Aan de hand van enkele fragmenten stelden ze zich vervolgens de vraag met welke intentie de programmamakers de regio bezochten. Veel te vaak vertrokken die van vooroordelen en stereotiepen, zoals een vermeende botsing tussen beschavingen, luidde het. Op die manier, vond Naima Charkaoui, 'is het vanzelfsprekend dat ook die dingen gezocht, gevonden en getoond worden die dat ene beeld zullen bevestigen'.

In het bijzonder Leyers' ongeduld tijdens het interviewen en zijn manier van vragen stellen, werden op kritiek onthaald.

Zo ging hij in Marokko op bezoek bij de islamitische feministe en activiste Nadia Yacine, die zei dat voor haar de islamitische teksten bevrijdend zijn. De grote principes als vrijheid en rechtvaardigheid zitten ook in de koran vervat. Waarop Leyers inpikte met een vraag over polygamie: 'een vrouw

Van boven naar onder: Sami Zemni in debat met Jan Leyers, Dirk Tieleman en Naima Charkaoui. © Eric de Mildt

**Vooraf
Leyers' ongeduld tijdens het interviewen en zijn manier van vragen stellen kregen kritiek**

mag toch geen vier mannen hebben', vroeg hij aan Yacine. Voor Naima Charkaoui raakte dit de kern van de kritiek: er wordt niet geluisterd, de programmamakers vertrekken van bevooroordeelde vragen en clichés. 'Er is weinig oog voor nuances. U haakt naar haar mening over de positie van de vrouw kunnen luisteren in plaats van te focussen op de clichés als polygamie. U had kunnen proberen uw westerse bril af te zetten.'

De critici stoorden zich vooral aan 'het onuitgesprokene', aar dat wat niet of net wel getoonc wordt. Zo bezocht Leyers de moderne bibliotheek van Alexandrië. De bibliothecaris vertelde dat Egyptenaren te weinig lezen. Volgens hem zijn de mensen er immers vooral bezig met overleven. Ook het gebrek aan vrijheid speelt mee, voegt hij er aan toe. Tijdens diezelfde passage verschijnen twee zwaar gesluierde vrouwen in het beeld.

Toeval? Voor Ico Maly werd daarmee gesuggereerd dat de islam de oorzaak is van de onvrijheid, terwijl het voor de programmamakers om een 'shot' van toevallige voorbijgangers ging.

De televisiereeks werd dus verschillend gezien en gelezen door de makers en sommige kijkers. In de zaal ontstond geregeld tumult uit de hoek van moslims, die de tussenkomst van de mediawatchers bevestigden met applaus.

De panelleden in Gent slaagden er niet echt in elkaar uit te leggen wat hen stoorde of waarom. Ze konden elkaar niet tonen hoe ze sommige dingen gewoon anders zien. Woorden schoten tekort, de brillen bleken te selectief om het debat een welles-niettes niveau te laten overstijgen. Misschien had een vergelijking tussen 'geslaagde' en te eenzijdige fragmenten meer diepgang kunnen brengen.